

grozi pošiljatelj pismo pod nazorstvom sprejemalici. Tega uradnika sam zapreti.

Pametna odredba. Ces. kr. okrajno glavarstvo v Postojni je glede plesa, policijske v 12 ure in ponočevanja izdalo z dne 1. in 24. e. Koznja jako stroge odredbe. Naredbe so umestnih živah in dobro bi bilo, da bi se jih vpleljalo aja, tudi pri nas, kajti večkrat se človeku želodec pitalovrača, če gre mimo kake gostilne, v katerih O, me v obče vojno-vjeti Rusi s svojimi vlačuga-držaki glavni gostje. To je le pri nas mogoče mnogo dopustno.

Prepovedana pesem. C. kr. deželni šolski upravitelj v Pragi je razposlal šolskim vodstvom upajkrožnico, v kateri ostro prepoveduje pevanje v arkarHej Slovani“ pri šolskih izletih in podobnih se jilkih, češ, da ta pesem nasprotuje načelom ne bistrjske patrijotične vzgoje. Pesmarice, v eti, katerih se nahaja pesem „Hej Slovani“, je tje manifestirati.

Kako bude letos s krompirjem. Sedaj je reiskapila v veljavo vladna odredba o zasegi iznujete letošnje krompirjeve letine. Vlada določa, lili sa se vsakemu posestniku kratkotalno pred r a tize, koliko krompirja mora oddati. Pustiti ja, va mu mora dovolj krompirja za prehrano liteljaržine, za seme in za klajo. Cene so sle- može: Do 5. julija 100 K za 100 kg; za vsa- h 12 dni se nato zniža cena za 16 K. Ta ana (20 K) bo sploh veljala tudi kot naj- šja cena za letošnji krompir. Kdor ne od- anomu prostovoljno, pa dobi samo 15 K in če se prvihora odvzeti krompir s silo, se ga plača sa- . Teto po 12 K.

Pismo skrivito v orehu. Vojna uprava gra- a. v Srbiji novo železnico, pri kateri so za- vavosleni tudi italijanski vjetniki. Pogostoma kuhoobivajo od doma pakete z živili. Predno jih e. — obe vjetniki v roke, jih pregleda komisija. rgrano je te dni pregledovala neki tak paket, v . . . katerem je bilo dobrih živil, cigaret, sadje, e je neki oreh kar sam odprl in iz njega nčan, padlo zgubano pismo. Komisija je vsa ra- Podvedna gledala, kaj bo. V pismu pa dobra e denati iz neke vasi blizu Rima svetuje sinu, niški ar hvali Boga, da je zdrav in živ in mu Mediporoča delo in potrpljenje.

Rokavice iz kitovega črevesja. Tudi na et v norveškem primanjkuje usnja in zato ne mo- Tudi je napravljati zadosti rokavice. Sedaj so enje, obrnili svojo pozornost na kitovo črevo in . Poskušali napraviti iz njega rokavice. Neki dajo trokvnjak pravi, da je to nadomestilo usnja naravnost izvrstno in da se lepo oprijema me roke in je izredno močno. Država se hoče driji otiti izdelovanja rokavic iz kitovih čreves v i in posebnih delavnicah.

188.000 mark globe. Sodnija v Prom- vsak bergu v Nemčiji je obsodila trgovca Lit- vogskega iz Potsdama in Kana iz Bona radi rebnavljanja cen in nedovoljenega kupčevanja lho na 180.000 in 8000 markov globe. Stroga, a poli- zaslužena kazen! — Pri nas pa se kaznuje vse, sedaj že taiste, ki živila po nižji ceni prod- Av- jajo kakor ga jih prodaja naš slavni prehra- tjevalni urad . . . Slični slučaji se godijo čno že v Avstriji, kjer ima lakomen žid že celo da državo v lasti. Poštene trgovce se kaznuje in jih navjaje cen, ki hočejo iz bičanega ljudstva , so zadno kapljo krvi izsesati, se pri nas pre- tati miira. O nebeška pravičnost, kam bo to še dovedlo?

„Španska bolezen“ se že na Nemškem in pri nas pojavlja. Kakor smo poročali, div- jala je pred kratkim po celem Španskem neka nova bolezen, ki je slična influenciji. Sam kralj in nekaj ministrov, ter na tisoče m, in tisoče ljudstva je zbolelo. Bolezen ni ne- varna, le nalezljiva. Kakor se sedaj poroča, št- se je pojavila ta bolezen že v Berlinu, Bu- dapešti in na Dunaju. V Berlinu seže vedno 70, dalje in na Dunaju jih je že nad 1000 zbo- lo. Na Dunaju so mnenja, da je skrivno na tej bolezni slabo vreme in slaba prehrana.

Papeževa polnočnica za mir. K.-B. Rim, 29. junija. „Ag. Stefani“ javlja: V smislu motu propria, s katerim so se povabili kat- niški duhovniki, naj darujejo na praznik sv. Petra in Pavla sv. mašo za obnovitev miru, podal se je papež v cerkev sv. Petra. Slo- vesnost se je izvedla brez zunanjega sijaja; v baziliko je smelo le 800 oseb nadangeljske

bratovščine nočnega češčenja. Po molitvah in pridigi monsignora Serafnija je daroval sv. oče polnočnico in obhajal navzoče kato- ličane. Papež je bil navzoč še pri zahvalni sveti maši, nato je podelil blagoslov in odšel v svoje prostore.

Določila zaradi letošnje oddaje sena in slame.

Zasega sena in slame.

Z ministrsko naredbo urada za ljudsko prehrano z dne 3. junija 1918 drž. zak. štev. 192 je zaseženo vse seno in slama letine 1918.

Zaseženo seno in slama se sme oddajati poslovalnici proti določenim prevzemni cenam.

Brez dovoljenja se ne sme prodajati nobenega sena in nobene slame.

Potrebniim kmetovalcem v občini sami se sme od- dati največ 500 kg z dovoljenjem županstva.

Strankam izven občine se sme prodati k večjemu 2000 kg in sicer le z dovoljenjem, ki ga daje potom županstva poslovalnica za suho krmo.

Naloga poslovalnice za suho krmo.

Poslovalnica za suho krmo ima preskrbovati seno in slamo za vojaštvo in civilno porabo.

Ta urad mora predpisano množino sena in slame dobiti in mora z njo redno zalagati vojaštvo in preskrbovati tudi državne konjerske zavode, poštne voznike, industrijske obrate itd., v kolikor se taka podjetja sama ne morejo preskrbovati z lastnim pridelkom.

Poslovalnica za suho krmo mora prevzeti vso za oddajo razpoložno in za deželno dajatev predpisano seno in slamo, ki je zato porabna. Pri svojem poslovanju se poslužuje komisijonarjev.

Dolžnosti županstva.

Brez vednosti županstva se v občini ne sme nič suhe krme prodati, ne kupiti.

Župan mora skrbeti, da se za deželno dajatev predpisana množina sena in slame odda in pripelje ob določenem času na prevzemno mesto. On mora oddajo po vseh odreditih in skrbeti, da se tozadevni ukazi redno in točno izvršujejo. On mora če treba tudi skrbeti, da se dobe potrebne moči in vozovi za naklada- nje in vožnje suhe krme na prevzemna mesta, če treba mora občane prisiliti, da pomagajo pri tem delu proti plačilu.

Dolžnosti posestnika.

Posestnik ne sme oddajati zaseženega sena in slame, razen če ima za to potrebno dovoljenje, in sicer za oddajo v občini od strani županstva in za množino do 500 kg, za oddajo izven občine in do največ 2000 kg pa od strani poslovalnice za suho krmo.

Za deželno dajatev predpisano množino sena in slame, pa mora oddati in jo mora do tega časa dobro spraviti in zavarovati pred vsako poškodbo.

Seno in slama se sme oddajati le suho, zdravo ne blatno, zatohtlo ali drugače pokvarjeno.

Seno in slamo se mora zaradi tega le v suhem nakladati, voziti in oddajati na prevzemno mesto.

Oddaja sena in slame.

Seno in slamo je oddajati na prevzemnem mestu in v teku določenega časa. Ker mora biti seno in slama suha, se sme nakladati, voziti, oddajati in prevze- mati le v suhem vremenu.

Vlažnega, zmočnega in mokrega sena in take slame, se ne bode na noben način prevzelo.

Zaradi tega je porabiti v času, predpisanem za oddajo, le ugodne dneve za nakladanje in vožnjo.

Po kateri vrsti in v katerem času imajo oddati posamezne občine svoje seno in slamo na prevzemnih mestih, to določuje komisijonar dogovorno z župan- stvom.

Prevzemne cene.

Seno in slama se morata pri prevzemu stehitati in presoditi glede kakovosti in vrednosti. Za dobro seno in slamo je plačati sledeče cene, in sicer:

- Za 100 kg sena (detelje itd.) . . . . . K 25—
- Za 100 kg škopne slame . . . . . K 14—
- Za 100 kg navadne druge slame . . . . . K 12—

Če je seno ali slama iz enega ali drugega vzroka manj vredno, ga je primerno nižje plačati.

Kdor pripelje seno in slamo pravilno v bale stisnjeno in z žico povezano, dobi od vsakih 100 kg teže po K 3-20.

Razen tega dobi posestnik, oziroma dobavitelj še odškodnino za dovoz, ki znaša pri daljavi do 5 km K 1— in za vsak km dalje po 25 v za 100 kg.

Naloga komisijonarja.

Komisijonar mora pripeljano seno in slamo prevzeti in plačati po določenih prevzemnih cenah.

Prevzem in plačilo se mora iz obeh strani potrditi na prevzemnih listih. Komisijonar mora skrbeti za stiskanje prevzetega sena in slame, kakor tudi za potrebnost žico, plahle in vrvi, ki so potrebne za odpoš- ljanje blaga.

Seno in slamo mora skrbno spraviti v pripravljene skladišča na prevzemnem mestu, da ne trpi nobene škode.

Spravljene zaloge je zavarovati proti ognju. Podrobna navodila se nahajajo v posebni pogodbi.

Prisilina oddaja sena in slame.

Če se posestnik brani oddati predpisano množino sena in slame, ali če ni oseba, oz. bivališče zavezanca znana, ima okr. glavarstvo pravico izvesti oddajo sena in slame prisilnim potom.

V tem slučaju se od prevzemne cene odbije 20%, in se skupiček izroči v potrebnem slučaju pristojnemu sodišču.

Kazenska določila.

Prestopki navedene minister. naredbe se kaznujejo od straniokr. glavarstva z denarno kaznijo do 20.000 K ali pa z zaporom do 6 mesecev, katere kazni se lahko tudi skupno odmerijo.

Če se prestopke dogodi v obratu kake obrti, se lahko odvzame pravica za nadaljne izvrševanje dolične obrti.

Gospodarske stvari.

O poleganju žit.

Marsikoga utegne letos goljulatit up, ki ga stavi na žitno letino, marsikomu utegne poleganje žita prinesiti občutno škodo.

Vprašajmo se, zakaj neki žita polegajo?

Vzrokov je več. Predvsem bi omenil preobilno vlažnost podnebja, vsled česar so letos žita ponekod že toliko trpela. Rast žita je v takih razmerah precej bujna, a stebila se obenem ne morejo dovolj okrepiti. Drugi vzrok je pregosta rast zaradi pregoste setve, vsled česar so stebila preveč zasenčena. Rastlina hoče in mora do solnčne svetlobe, stebila preveč poganjajo kvišku in zaradi enostranskega razvijanja stebila ostanejo, zlasti spodnja stebelna kolena, slabotnejša. Tretji vzrok utegne biti enostransko gnojenje, ki nudi rastlini hkrati obilno onih hranilnih snovi, katere pospešujejo bujno rast. S tem mislim predvsem na nepravilno, enostransko ali celo premočno gnojenje z dušičnatimi gnojili. Sicer danes dušičnatih gnojil ni hčre nima preveč, vendar je tu in tam dobil kak kmetovalec n. pr. nekaj amonijevoga sulfata, ki ga je morda istovelil s superfosfatom, ki pa ni dušičnato, ampak fosfatno umetno gnojilo. V svoji nepoučenosti in v dobri veri, da mora vsak umetni gnoj delati čudeže, ga je potresal v isti množini in v isti namen kot je bil navajen potresati superfostat ali pa Tomasovo žlindro. Sicer amonijev sulfat ne učinkuje hitro, vendar tako žito, ki mu je bilo enostransko gno- jeno z amonijevim sulfatom utegne hitreje in bujneje poganjati, stebila se pač lepo razvijajo z ozirom na dol- gost, njih trdnost pa trpi, ker najde rastlina v zemlji samo enostransko hrano. Eden nadaljnih vzrokov je pre- plitvo obdelovanje zemlje, žita se zategadelj ne morejo primerno ukoreniniti in gubijo na možnosti vetru z uspehom staviti se vbran. Dobro in globoko ukoreninjena žita tudi sicer bolje rasejo, ker dobe iz globočine in iz večjega korinskega območja pač tudi več vseh onih hranilnih snovi, ki jih potrebuje za dobro uspevanje. Razen dosle- lej omenjenih činiteljev so tudi še razne žitne bolezni, ki pospešujejo poleganje.

Skoraj nikoli ne polega žito samo vsled enega omenjenih vzrokov, ampak jih je navadno več ali manj skupaj. Prebujna rast je lahko posledica preobilne zrčne vlage, lahko tudi posledica preobilne dušičnate hrane ali pa tudi pregoste rasti, zaradi česar je rastlina prisil- jena pomagati si iz sence v naravnem samoobrambnem namenu kvišku do solnčne svetlobe. V vseh teh slučajih je prebujna rast stebel na dolgost pač na škodo trdnosti in vzdržnosti žitnega stebila in spodnjih stebelnih kolenc še posebej.

Kdor se hoče boriti proti poleganju žit, naj zemljo dobro in primerno globoko obdeluje, žito naj gnoji z vsemi tremi glavnimi vrstami gnojil to je s kalijevimi, fosfatnimi in dušičnatimi gnojili, in naj se zlasti ogiblje gnojenja le s posameznimi glavnimi umetnimi gnojili in posebno z dušičnatimi umetnimi ali naravnimi gnojili. Kdor ne ve kakšne hranilne snovi kupi v pozameznih umetnih gnojilih, naj vendar pri nakupu vpraša in naj se tudi pouči, kdaj in kako je pozamezna gnojila rabiti in ako bi v previliki množini dana ne utegnla škodovati tej ali oni vrste rastlin. Dalje bo vsak napreden kmeto- valec za seme porabljal vedno le najboljše zdravo blago, ki se je v njegovih razmerah že obneslo in ga bo pred setvijo iz previdnosti namakal v kvašnih raztopi- nah, da zatire razne žitne bolezni. Tudi naj žita ne seje pregosto razen v onih manj ugodnih hribskih legah, kjer so se že davno praktično uverili, da brez gostejše setve ni prida žetve. Glede podnebne vlage je seveda kmet brez vsake moči, ker ne more oblakom ukazovati, kdaj naj pridejo in kdaj naj zopet odidejo.

Listnica uredništva in upravnštva.

Vsem tistim, ki nam pošiljajo sramotilna pisma in dopisnice, posebno če se vsebina tiče našega pokojnega urednika Linharta, bodi pove- dano, da nas to nikakor ne vznemirja, ampak celo veseli. Ta pisma so namreč tako polna ne- sramnosti in surovosti, da jih od danes naprej več ne bomo metali v koš, ampak jih skrbno